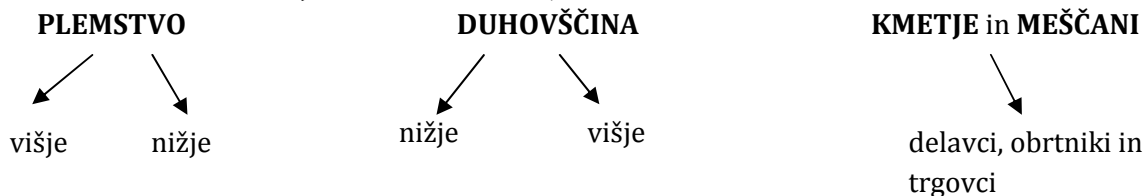

FRANCOSKA MEŠČANSKA REVOLUCIJA

Posamezni evropski vladarji so z upoštevanjem razsvetljenskih idej *skušali modernizirati svoje države*. Francoski vladarji pa so vztrajali pri klasičnem absolutizmu in niso bili pripravljeni izvajati reform v korist ljudstva. **Zaradi tega so bili v Franciji vse ostrejši konflikti med vladajočimi absolutisti in meščansko družbo**. Še zlasti so postali Francozi kritični do absolutizma po nastanku ZDA.

Francoska družba se je **PRED REVOLUCIJO** delila na tri stanove:

Plemstvo in **duhovščina** sta predstavljala **le 2%** celotnega Francoskega prebivalstva. V svojih rokah sta imela večino premoženja in denarja v Franciji in **bila sta manj obdavčena**.

V **18.st.** je Francija zelo oslabela zaradi več vzrokov:

- ✳ **razsipno življenje kraljev**
- ✳ **vojne**, v katere se je zapletla Francija
- ✳ **neuspele reforme** finančnega ministra **NECKERJA**

Tedanji francoski kralj **LUDVIK XVI** in njegova žena **MARIJA ANTONETA** sta bila med ljudstvom zelo neprijetna in **proti koncu 18.st.** je Francija **BANKROTIRALA**.

V teh okoliščinah so bile vse glasnejše težnje meščanstva in svobodomiselnega plemstva po **omejitvi absolutne oblasti vladarja in po povečanju političnih pravic ljudstva**.

V težkih razmerah so kraljevi pomočniki kralja prepričali, da je **SKLICAL STANOVE**. Do zasedanja stanov je prišlo **v maju 1789**, pred tem pa se stanovi **175 let** niso sestali.

3. STAN je zahteval ustanovitev **ENODOMNE SKUPŠČINE** → vsi trije stanovi bi bili združeni v eno skupščino in bi jo zasedali skupaj.

Do sedaj je vsak stan zasedal posebej, glasova dveh stanov pa sta predstavljala večino.

Ker je bilo zasedanje stanov v maju neučinkovito, so se predstavniki 3.stanu razglasili za **NARODNO SKUPČINO** (parlament) in vanjo povabili predstavnike **1. in 2. STANU**. Tej narodni skupščini se je tako pridružilo nekaj predstavnikov nižjega plemstva in duhovščine.

Tako se je oblikovala nova narodna skupščina, ki ni bila razdeljena na stanove. Narodna skupščina se je v začetku julija razglasila za **USTAVODAJNO NARODNO SKUPŠČINO**. Kralj je to želel preprečiti in je odgovoril z vojsko na ulice Pariza. Ta kraljeva poteza je povzročila velik upor pariškega prebivalstva. 14. julija 1789 je razjarjena revolucionarna množica uničila utrdbo **BASTILIJA** → simbol absolutizma v Franciji in kraljevi zapor.

Revolucionarji so v Parizu organizirali revolucionarno vlado imenovano **KOMUNO** in **NARODNO GARDO**, da bi ščitila zasebno lastnino. **Narodna garda je kasneje postala del revolucionarne vojske**.

Revolucija se je hitro širila po vsej Franciji; v skoraj vseh večjih mestih so nastale komune in narodne garde. Revolucija se je iz mest širila na podeželje, kjer so **kmetje obračunavali z zemljiškimi gospodi**.

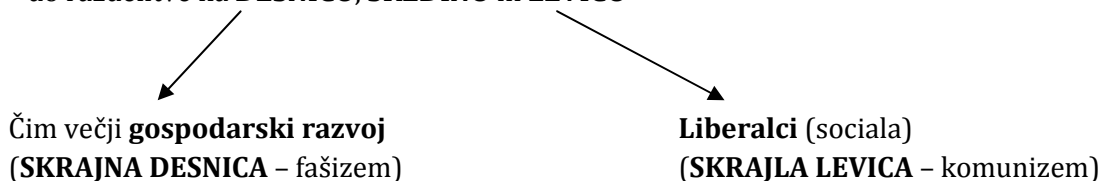
Ustavodajna skupščina je **v avgustu 1789** izdala prve sklepe:

- ✳ **odprava fevdalizma**
- ✳ **premoženje je bilo odvzeto cerkvi**
- ✳ razglasila **versko strpnost**
- ✳ izdala **DEKLARACIJO** o pravicah človeka in državljanov (človek je svoboden, volilna pravica..)

Na osnovi deklaracije o pravicah človeka je državna skupščina pripravljala **ново ustavo**. Ustava je bila sprejeta **3. septembra 1791**. Po tej ustavi je **Francija postala USTAVNA MONARHIJA**, oblast se je delila na **SODNO IZVRŠNO** in **ZAKONODAJNO** oblast.

Ustava je uzakonila **pravno enakost ljudstva**, vzpostavila je **sodobno centralno vodeno državno upravo**, vendar pa **ni upoštevala vseh načel iz deklaracije o pravicah o človeku**.

Volilna pravica je bila po ustavi omejena na moške, ki so imeli dovolj premoženja. Po prvih volitvah v narodno skupščino izvedenih po sprejetju te ustave je prišlo v narodni skupščini do razdelitve na **DESNICO, SREDINO** in **LEVICO**

V času pripravljanja te ustave, se razmere na gospodarskem in socialnem področju niso izboljšale; zaradi tega se je okrepilo **nezadovoljstvo med vsemi družbenimi sloji**. **Del plemstva je zbežal iz države in skušal s svojim delovanjem od zunaj zatreti revolucijo v Franciji**.

Kralj se je s situacijo v državi navidezno sprijaznil, hkrati pa iskal zavezništvo s posameznimi Evropskimi dvori, ki so bili proti idejam francoskih revolucionarjev.

Sprejetje te ustave ni omililo zaostrenih političnih in družbenih nasprotij, trenja med različnimi političnimi skupinami doma, in grožnje iz tujine s strani konzervativno usmerjenih evropskih politikov **zahtevali odločnejše ukrepe vladajočih revolucionarjev** v Franciji in zato so na prehodu iz **1791/1792** prevzeli v Franciji oblast **ŽIRODINCI** → **predstavniki sr. in višjega meščanstva**. Zavzemali so se za odločen nastop proti vsem nasprotnikom revolucije tako doma kot v tujini. **Napovedali so vojno Avstriji**. Na stran Avstrije so se postavile **RUSIJA, PRUSIJA in PIEMONT**. Francija je bila sprva v **bojih neuspešna**; številni francoski vojaški poveljniki, ki so bili proti revoluciji so na bojišču prestopali na stran sovražnih držav ali pa so se predajali. **MARIJA ANTONETA** pa je Avstriji izdala načrt francoske obrambe v tej vojni. V teh razmerah francoska armada NI bila uspešna. Narodna skupščina je sprožila veliko **MOBILIZACIJO** prebivalstva. V boj je šlo veliko prostovoljcev in prostovoljci iz **MARSEILLA** so prvič zapeli **MARSEJEZO**.

Po vsej Franciji so pričeli obračunavati z resničnimi in možnimi nasprotniki revolucije. **LUDVIK XVI** je hotel onesposobiti obrambo Pariza pred vojsko, zato je dal **VETO** na sklep narodne skupščine, da se v bližini Pariza organizira vojaški tabor za prostovoljce, ki bi branili Pariz. **Veto kralja je ljudstvo zelo razjezilo**, ljudske množice so zasedle kraljevo palačo, narodna skupščina pa je kralja odstavila in skupaj z družino zaprla.

Po odstavitvi kralja je oblast v državi prevzela ustanodavna skupščina → **NARODNI KONVENT**. **V novembru 1792** je narodni konvent izdal novo ustavo, s katero je Francija postala **REPUBLIKA**, kralja pa so **z ženo obglavili**.

Usmrtitev kralja je v Evropi zelo odmevalo. **Zaradi usmrtitve kralja so države, ki so bile v vojni s Francijo napade na državo povečale**. Zaradi vojne so se razmere v državi slabšale, nezadovoljno ljudstvo je več kje za slabo stanje krivilo revolucionarno vladavo oz. Žirondince. V teh razmerah so v narodnem konventu postajali politično vse močnejši **JAKOBINCI** → ime so dobili po **samostanu sv. Jakoba**, kjer so se sestajali, vodil jih je **MAXIMILIEN ROBESPIERRE**.

Jakobinci so bili odločeni, revolucijo braniti za vsako ceno in preprečiti vsak poskus obnove starega sistema. Na oblasti so bili **v letih 1793 – 1794** in čas njihove vladavine imenujemo **JAKOBINSKA DIKTATURA**.

Narodni konvent je sprejel **ukrep SUMA**, kar je omogočalo pripiranje in zapiranje ljudi brez obtožbe. Tako je prišlo do številnih, hitrih, celo zaigranih sodnih procesov in prišlo je do številnih usmrtitev (17.000!).

Jakobinci so

✳ po vsej Franciji **odpravili fevdalizem**.

✳ Uredili **so splošno vojaško obveznost** in načrtno **proizvajali več orožja** in vojaške opreme.

✳ Zadali so **močan udarec katoliški cerkvi**, poskusili so **popolnoma odpraviti katoliško cerkev**, ljudi razkristjaniti.

✳ **Ukinili so verske praznike**, maše, podirali cerkve, **ukinili cerkveni gregorijanski koledar** in izdali novega – **REPUBLIKANSKEGA**.

Znotraj narodnega konventa je prišlo **leta 1794** do zarote proti **ROBESPIERU**. Na čelu zarote je bil **politik FOUCHE**, ki si je uspel v narodnem konventu pridobiti večino zarotniki pa so Robespiera spravili z oblasti in ga dali usmrtiti.

Francoska revolucija ni uspela uresničiti političnih pravic žensk.

S padcem Jakobincev je bil politični teror končan, slabo stanje pa se je v državi nadaljevalo.

✳ **IZVRŠNA** oblast je prešla v roke **5 DIKTATORJEV**, ki so tvorili **DIREKTORIJ**. V direktoriju so prevladovali **ZMERNI POLITIKI**, ki so se odločilo državo **GOSPODARSKO, FINANČNO** in **SOCIALNO** stabilizirati.

✳ **ZAKONODAJNA** pa je bila razdeljena na **SVET 500ih** in **SVET MODRIH**.

Francosko gospodarstvo je pričelo v času direktorija postopno okrevati. Francoske čete pa so **uspele do leta 1795** vojsko sovražnih držav pregnati iz Francije. Nato je francoska vojska prešla v **PROTINAPAD** in napadla Avstrijo. Zavzame območje **BENEŠKE REPUBLIKE**; po pogajanjih z Avstrijo pa je v zameno za Beneško republiko dobila **BELGIJO**.

V državi se je pojavilo več poskusov različnih političnih skupin, da bi direktorij spravili z oblasti. **Največja nevarnost je bil vojaški udar s strani Jakobincev, ki pa ni uspel.**

V teh razmerah se je direktorij vse bolj naslanjal na vojsko, kar je omogočalo vojski, da se je pričela vse pogosteje vmešavati v politiko. Direktorij je bil prepričan, da je revolucijo mogoče ubraniti le z vojaškimi zmagami in z **OSVAJALNO ZUNANJO POLITIKO**.

Francoska armada je na prelomu **v letih 1794/1795** zavzela **PORENJE, dele ŠVICE, ŠPANIJE, SAVOJE** in **LIGURIJO, leta 1796** pa ves **APENINSKI POLOTOK**.

V teh bojih se je zelo izkazal **NAPOLEON BONAPARTE**, ki je **leta 1796** postal **poveljnik francoske armada ne Apeninskem polotoku**.

Z mirom v CAMPO FORMIU leta 1797 je Francija v zameno za Avstrijske posesti **na levem bregu RENA** in v **BELGIJI**, Avstriji odstopila ozemlje nekdanje **Beneške republike**.

Francozi so zasedli **pokrajino LOMBARDIJO** in jo spremenili v **CISALPINSKO REPUBLIKO**.

Papeško državo pa so preoblikovali v **RIMSKO REPUBLIKO**, bila pa je pod Francoskih vodstvom.

Med Napoleonovo vojaško odpravo v **Egipt**, je (združena) **KOALICIJSKA vojska Anglije, Rusije, Turčije, Portugalske, Švedske** in **NEAPLJA** pregnala vse Francoske vojake iz Apeninskega polotoka, nato pa se začela pripravljati za napad na Francijo.

Zaradi ne dovolj odločnega ukrepanja s strani direktorija, se je **Napoleon vrnil v Francijo in 9. novembra 1799** izvedel **DRŽAVNI UDAR**. Ukinil je direktorij, sam pa je **zavladal** in **uvedel KONZULAT** (oblika vladavine).

Državo so vodili **trije KONZULI**; **Napoleon je bil VRHOVNI KONZUL** in je vladal kot **DIKTATOR**. **Leta 1802**, pa se je oklical za **DOSMRTNEGA KONZULA**.

Napoleon je 15. Decembra 1799 razglasil, da je revolucija KONČANA!

Konec decembra je bila sprejeta nova ustava:

✳ **uzakonila je splošno volilno pravico in ljudstvu omogočila sodelovati v politiki**

Napoleon je v času svoje vladavine vodil nenehno **agresivno zunanjo politiko**, leta 1802 pa je z **Anglijo sklenil premirje**, da je lahko Francijo **NOTRANJE STABILIZIRAL**.

Decembra 1804 se je dal okronat za **CESARJA**; kot cesar je vladal z nazivom **NAPOLEON I. VELIKI**.

Francija postane **CESARSTVO**.

Izvedel je več reform na področju **UPRAVE, SODSTVA, ŠOLSTVA, FINANC** državne uprave, s katerimi je **CENTRALIZIRAL DRŽAVO**. Izdal je **ZAKONIK**, ki je uzakonil najpomembnejše pridobitve revolucije (1804).

S cerkvijo je sklenil **KONKORDAT**, s katerim se **je katoliška cerkev odpovedala svojemu premoženju**, ki ji je bilo odvzeto med revolucijo. In katoliška cerkev je pristala na to, da so duhovniki imeli položaj državnih uradnikov. S tem konkordatom je katoliška cerkev priznala revolucijo v Franciji, v zameno ji je Napoleon zagotovil **SVOBODO BOGOSLUŽJA** in obnovil je papeško državo.

Napoleon je **francoskim emigrantom dovolil vrnitev v domovino**, zelo pa je **zaostril cenzuro in policijski nadzor**.

Tudi po letu 1804 je Napoleon nadaljeval osvajanja:

1805 napade Avstrijo, Rusijo in Prusijo.

1805 zasede Dunaj.

V bitki pri SLAVKOKU na MORAVSKEM je močno porazil Avtrijsko in Rusko vojsko.

Po **mirovni pogodbi v BRATISLAVI leta 1805** je Avstrija izgubila **TIROLSKO, PREDARLŠKO** in spet zasede območje **Beneške republike**.

Z mirom v TILSITU je Prusija izgubila več kot polovico svojega ozemlja.

Leta 1809 je **6 nemških knezov znotraj R-N cesarstva prestopilo na stran Napoleona**. Ozemlje teh 6ih kneževin, je povezal v posebno državno tvorbo → **RENSKA ZVEZA**.

Znotraj R-N cesarstva sta bili na Napoleonovi strani tudi **BAVARSKA** in **WÜRTTEMBERG**, ki sta postali **KRALJESTVI**. S tem je R-N cesarstvo nehalo obstajati.

Napoleon si je uspel podrediti celotno Evropo, razen Rusije. Anglije NI uspel zasesti, ker je bilo **francosko ladjevje manj močno od angleškega**. Močan poraz proti Angliji je francoska mornarica doživela **v bitki pri TRAFALGARJU**.

Ker Napoleon ni uspel Anglijo vojaško premagati, se je odločil, da jo bo **GOSPODARSKO UNIČIL**. Leta 1806 je razglasil **CELINSKO ZAPORO** → prepovedal je kakršnokoli gospodarsko sodelovanje Anglije z **EVROPSKO CELINO**.

Za zagotovitev te zapore je leta 1807 zavzel Portugalsko in kasneje Španijo.

Z Avstrijo je sklenil **mir v SCHÖENBRUNU** → Avstrija izgubi **SALZBRUG, Dalmacijo, Istro in ostalo Hrvaško, TIROLSKO, GORIŠKO, KRANJSKO** in **KOROŠKO**.

Ker se je Rusija leta 1811 uprla Napoleonu in prenehala s celinsko blokado, se je odločil da bo Rusija napadena.

Poleti 1812 je s 610.000 vojakov šel nad Rusijo. Sprva so Rusi doživljali poraz za porazom. Napoleon je bil prepričan, da bo zavzetje Moskve prisililo carja k miru, Napoleon pa bo v Moskvi okrepil svojo vojsko, ki ji je začelo primanjkovati hrane in drugih osnovnih potrebščin.

Rusi so pred bližajočo se francosko vojsko iz Moskve umaknili vso hrano, pijačo in vredne predmete, vse ostalo pa zažgali. Ko je Napoleonova vojska prišla v Moskvo je bilo mesto prazno in požgano.

Napoleon ni uspel okrepiti svoje vojske z osnovnimi potrebščinami, zato se je bil prisiljen začeti umikati iz Rusije. Za umikajočo se francosko vojsko je krenila Ruska vojska in jo počasi napadala.

Iz Rusije se je vrnilo okoli 100.000 francoskih vojakov. Ta poraz Napoleona je pri ostalih Evropskih državah zbudil upanje za njihovo osvoboditev izpod Francije.

Zato je prišlo do **5. ZDRUŽITVE VOJSK** posameznih držav proti Napoleonu.

5. PROTINAPOLEONOVO VOJAŠKO KOALICIJO so sestavljale vojske **ANGLIJE, AVSTRIJE, RUSIJE** in **PRUSIJE**.

Koalijska vojska je zadala Napoleonu velik udarec **v bitki NARODOV leta 1813**; bitka se je dogajala v

Leipzigu.

Ta vojska je vkorakala v Pariz in ga zasedla. Napoleon se je moral z oblasti umakniti, zaprli so ga na **otok ELBO**; Francija je ponovno postala kraljevina, zavladali so **BURBONI**.

Protimonarhično usmerjeni so organizirali beg Napoleona iz Elbe v Francijo, ter omogočili Napoleonu, da je v Franciji ponovno prevzel oblast. Po prihodu na oblast, je Napoleon zbral vojsko in se odločil, da bo ponovno osvajal Evropo.

Začel je z napadom na Belgijo, vendar ga je **združena vojska posameznih držav v bitki pri WATERLOOJU** premagala. Nato pa so Napoleona izgnali na **otok sv.Helene**, kjer je **leta 1821** umrl.

V Franciji so ponovno zavladali Burboni.

POVZETEK:

1.FAZA

14. julij, 1789(revolucionarji uničijo BASTILIJO) → 3. september 1791 (sprejetje nove ustave)

2.FAZA

3. September 1791 → 20. September 1792 (kralja OBGLAVIJO)

3.FAZA

1793 – 1794 ~ JAKOBINSKA DIKTATURA

4.FAZA

1794 (padec Jakobincev) → 15. December 1799 (Napoleon razglasi KONEC revolucije)